

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Навчально-науковий інститут № 5
Кафедра кримінального права та кримінології

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
кримінального права та кримінології
протокол № 1 від 30.08.2024 р.
Завідувач кафедри
Микола ПАХНІН

СУЧАСНІ КРИМІНОЛОГІЧНІ ДОКТРИНИ (ВК.02.1)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Канібер Юрій Миколайович , доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету №6, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+38 057 739 80 78 (роб.)
E-mail	ku-pd.fpmk@ukr.net
Назва освітньо- професійної програми	081 Право – 081 «Law»
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень (НРК України – 8 рівень та третій цикл вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти)

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Статус дисципліни	Вибіркова компонента освітньо-наукової програми, вивчається в 3 семестрі II курсу навчання
Мова викладання	українська
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/годинах	4 кредитів ECTS (загальний обсяг - 120 год.)
	- аудиторна робота: 60 год. для денної форми навчання або 24 год. для заочної форми навчання, з них:
	лекції: 30 год. для денної форми навчання або 10 год. для заочної форми навчання
	семінарські заняття: 30 год. для денної форми навчання або 14 год. для заочної форми навчання
	- самостійна робота: 60 год. для денної форми навчання або 96 год. для заочної форми навчання
Консультації з навчальної дисципліни	Аудиторні консультації: навчальна аудиторія згідно графіку консультацій. Он-лайн-консультації: письмово в системі дистанційного навчання Moodle або електронною поштою викладача
Мета вивчення навчальної дисципліни	формування у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії глибоких наукових, теоретичних і практичних знань, вироблення та удосконалення ними особливих умінь, необхідних як для здійснення наукової, так і науково-педагогічної діяльності
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – денна або заочна. Види навчальних занять: лекції, семінарські, самостійна робота.
Необхідне обладнання	Мультимедійне обладнання (ноутбук та проектор), комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет.
Індивідуальні завдання	Реферати, наукові роботи
Методи та форми контролю	Методи контролю: опитування на семінарських заняттях; участь у дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей, тестування, виконання самостійної роботи. Критерії оцінки поточного контролю викладач повідомляє на першому заняття та перед кожними оцінюванням. Форма контролю: екзамен.
Інтегральна	Здатність застосовувати концептуальні та

компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	методологічні знання для вирішення значущих проблем у галузі держави і права, що передбачає застосування правових інститутів, норм, наукових положень, доктрин, принципів, а також організацію і проведення досліджень із подальшим впровадженням інновацій в практично-перетворювальну діяльність. ЗК 1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів і явищ. ЗК 3. Здатність бачити поліваріативність підходів до розв’язання сформульованої проблеми, а також сформулювати алгоритм її вирішення. ЗК 4. Здатність застосовувати знання під час наукового пошуку і у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), синтезувати комплексні ідеї. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). ЗК 12. Здатність працювати в міжнародних наукових проектах. ЗК 13. Здатність розробляти наукові проекти та управляти їх реалізацією. ЗК 15. Здатність оцінювати результати наукових досліджень інших науковців за об’єктивними критеріями. ФК 4. Формування концептуального знання щодо форм впливу практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. ФК 6. Формування навичок проведення порівняльно-правових досліджень окремих інститутів права. ФК 8. Формування умінь застосовувати традиційні та новітні методи й інструменти наукового пошуку. ФК 9. Формування навичок застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності. ФК 10. Формування умінь ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.

	ФК 11. Формування умінь критично оцінювати результати наукових пошуків, інноваційний характер одержаних результатів і на цій основі підвищувати рівень своєї професійної діяльності, включаючи безперервний саморозвиток та самовдосконалення. ФК 13. Формування умінь і навичок доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію про ідеї, проблеми, ухвалені рішення, досвід та аргументації; відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. ФК 14. Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. ФК 15. Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та умотивованості.
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
ТЕМА № 1. «Доктрина кримінології: загальнонаукова характеристика» Поняття наукової доктрини. Поняття, зміст та функції доктрини кримінології. Наукові підходи до визначення гносеологічної природи доктрини кримінології. Міждисциплінарний характер доктрини кримінології. Співвідношення доктрини кримінології з правовою доктриною. Категоріальний апарат кримінології як сегмент наукового дискурсу. Доктрина кримінології як джерело кримінологічної практики. Історія розвитку кримінологічної доктрини. Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації генези наукової кримінологічної думки. ТЕМА № 2. «Методологія кримінологічної науки» Поняття методології кримінологічної науки. Доктрина кримінології в контексті матеріалістичної діалектики. Закони та категорії матеріалістичної діалектики і їх інтерпретація в кримінологічній теорії. Положення історичного матеріалізму та їх зв'язок з доктриною кримінології. Метафізичний метод в кримінологічній доктрині. Наукове та релігійне пізнання в кримінологічній теорії. Наукова критика матеріалістичної діалектики як методології кримінологічної доктрини. Синергетика і доктрина кримінології. Екзистенціалізм та феноменологія як методи кримінології. Концепція соціального натуралізму як методологічний базис кримінологічних досліджень. ТЕМА № 3. «Антична філософія як джерело доктрини кримінології»	

Кримінологічні ідеї античних мислителів. Політико-кримінологічні погляди Аристотеля, Демокріта, Платона, Сократа. Політико-кримінологічні ідеї Платона у діалогах «Держава», «Закони», «Горгій», трактаті «Політик». Платонівська концепція права народу на повстання («на скасування урядової форми») та її законодавче втілення. Ідея антропоцентризму Протагора та її сучасне осмислення крізь призму завдань кримінологічної науки. Антропоцентризм та гуманізм як основа ліберальної моделі соціального управління, кримінологічної політики. Генеза лібералізму. Втілення ідей лібералізму в кримінологічній доктрині та практиці.

ТЕМА № 4. «Класична школа кримінального права як джерело доктрини кримінології»

Епоха Просвітництва та класична школа кримінального права: логіка загальноцивілізаційного підйому та її вплив на доктрину кримінології. Кримінологічні ідеї у працях К. А. Гельвеція «Про людину» (1773 р.), П. Гольбаха «Природна політика, або бесіди про істинні принципи управління» (1771 р.), Г. Гроція «Про право війни і миру» (1725 р.), Ч. Беккарія «Про злочини та покарання» (1764 р.), Дж. Локка «Два трактати про правління» (1693 р.), Ш.-Л. Монтеск'є «Про дух законів» (1748 р.), «Міркування про причини величі та падіння римлян» (1734 р.), Ж.-Ж. Руссо «Про суспільний договір, або Принципи політичного Права» (1762 р.), С. Пуфендорфа «Про природне право та право націй» (1670 р.), Б. Спінози «Політичний трактат» (1677 р.).

ТЕМА № 5. «Позитивізм в доктрині кримінології: історія та сучасність»

Позитивізм в кримінології. Психологічний, соціологічний, антропологічний позитивізм та їх вплив на кримінологічні концепції XIX – сер. XX ст.ст. Статистичні дослідження злочинності А. Геррі та А. Кетле. Кримінологічні погляди Г. Тарда. Пояснення генези злочинної поведінки у працях Й. Брейера, З. Фрейда, К. Юнга (психоаналітичні концепції злочинів). Клінічна кримінологія. Кримінологічна спадщина Р. Гарофало, Ф. Граматика, Ч. Ломброзо, Б. Скіннера, та Е. Феррі. Теорія небезпечного стану Ж. Пінаталя. Концепції розумової відсталості злочинців (Г. Годдард), конституційної схильності до злочину (М. Шлапп, Е. Хуттон), гормональної, нейронної та генетичної зумовленості злочинної поведінки (М. Ашберг, Й. Ланге, П. Нордстрьом, Е. Подольські, М. Штумпфль). Закономірності розвитку соціологічного позитивізму в кримінології. Теорія аномії (Е. Дюркгейм, Р. Мертон), соціальної диференціації, інтеракції (Е. Сазерленд), стигматизації (Г. Беккер, Е. Лемерт, Дж. Г. Мід Ф. Танненбаум), конфлікту культур (Т. Селлін), «розбитих вікон» (Дж. Келлінг, Дж. Уилсон) у поясненні причин злочинності та механізму криміналізації особистості. Кримінологічні погляди вітчизняних дореволюційних вчених (М. Генрет, А. А. Жижиленко, С. В. Познишев).

ТЕМА № 6. «Феномен злочинності в доктрині кримінології»

Статистичний, системний, інституційний підходи до розуміння злочинності. Злочинність як соціальна практика. Злочинність як феномен: інтегративний підхід до розуміння злочинності. Злочинність як прояв девіантності. Конструктивістський підхід до розуміння феномену злочинності. Злочинність і глобалізація. Злочинність і глокалізація.

ТЕМА № 7. «Детермінація злочинності як об'єкт кримінологічного пізнання»

Поняття та методологічні засади вивчення детермінації злочинності. Основні принципи та закони діалектичного детермінізму у їх застосування до кримінологічних проблем. Види детермінаційних зв'язків між явищами і процесами: причинний, обумовлюючий, функціональний, статистичний, кореляційний, зв'язок станів. Зворотній зв'язок між злочинністю і факторами, що її породжують. Самодетермінація злочинності.

Антропологічні, психологічні, соціологічні, економічні, природничі теорії детермінації злочинності. Комплексний підхід до дослідження проблем детермінації злочинності.

Механізм криміногенної детермінації: 1) фактори детермінації; 2) форми детермінації; 3) зв'язки (зміст) детермінації, їх спрямованість та структура; 4) результат детермінації: а) діяльність частини населення щодо вчинення злочинів – кримінальні практики; б) криміногенні наслідки злочинної діяльності, що залучені до механізму самодетермінації злочинності – зміни в інформаційній сфері, параметрах масової, колективної, групової та індивідуальної свідомості.

ТЕМА № 8. «Вчення про особистість злочинця як складова доктрини кримінології»

Поняття особистості та особи злочинця. Структура особистості злочинця. Антисупільна спрямованість особистості злочинця та її рівні. Соціальна дезорганізація, соціально-психологічне відчуження, схильність до однотипної злочинної поведінки як узагальнені риси особистості злочинця.

Обсяг, рівні, межі та способи вивчення особи злочинця в кримінології.

Дискусія про співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця.

Комплекс сваволі та ілюзій як джерело антисупільних якостей особистості (концепція О. М. Костенка).

Джерела та методи отримання інформації про особу злочинця.

ТЕМА № 9. «Механізм індивідуальної злочинної поведінки: доктринальна характеристика»

Поняття та природа механізму індивідуальної злочинної поведінки як аналітичної категорії та онтологічного модусу. Доктринальні підходи до

визначення елементів механізму індивідуальної злочинної поведінки. Мотив та мотивація злочинної поведінки. Мотивація вольових, імпульсивних та звичних злочинів. Види імпульсивних злочинів. Проблема осмислення механізму так званих «парадоксальних» злочинів.

Основні мотиви злочинної поведінки: самоствердження (самоактуалізація), захисні, замісні, ігрові мотиви, мотиви самовиправдання.

Обставини, що впливають на формування антисуспільної спрямованості особи. Макросоціальні та мікросоціальні фактори. Криміногенна ситуація. Види криміногенних ситуацій за джерелом виникнення та за змістом.

Посткримінальна поведінка: поняття, сутність, зміст та її роль в циклічності злочинної активності.

Принцип відображення (концепція О. М. Костенка) у пояснення генези кримінальної активності. Раціональна та емоційна форми відображення в етіології злочинної поведінки.

Кримінологічна віктимологія. Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації. Види віктимної поведінки.

ТЕМА № 10. «Загальна та окремі теорії протидії злочинності»

Загальна теорія протидії злочинності як складова доктрини кримінології: історія та сучасність. Складові загальної теорії протидії злочинності.

Система заходів впливу на злочинність. Визначення та співвідношення понять «протидія», «запобігання», «профілактика», «припинення» злочинів. Рівні протидії злочинності. Форми спеціально-кримінологічного запобігання злочинам. Нормативно-правове забезпечення протидії злочинності.

Об'єкти, рівні та форми профілактики злочинів. Спеціалізовані та неспеціалізовані суб'єкти профілактики злочинів. Види профілактики злочинів. Групова, індивідуальна, віктимологічна профілактика.

Управління протидією злочинності. Поняття координації діяльності з протидії злочинності. Її види, засоби забезпечення, суб'єкти. Кримінологічне прогнозування та планування як методи управління в системі профілактики злочинів. Види кримінологічних прогнозів, методика кримінологічного прогнозування. Сутність методики узагальненого сценарію. Види кримінологічних планів. Кримінологічне програмування.

Окремі теорії протидії злочинності як елементи доктрини кримінології. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності. Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки. Теоретичні засади соціально-правового механізму протидії злочинності.

ТЕМА № 11. «Доктрина політичної кримінології»

Політична кримінологія як галузь доктрини. Предмет політичної кримінології. Вітчизняний та зарубіжний досвід політико-кримінологічних досліджень. Методологія дослідження політико-кримінологічних проблем. Криміногенність політики: загальнотеоретична характеристика. Концепція політичного злочину.

Нюрнберзька та римська концепції політичних злочинів. Поняття та природа політичного злочину. Класифікація політичних злочинів. Релятивізм в оцінці політичного злочину. Національний (внутрішньодержавний) та міжнародний виміри оцінок політичних злочинів. Феномен політичної злочинності. Політичне переслідування як політико-кримінальний феномен. Політичні репресії та терор як політико-кримінальні феномени. Особистість політичного злочинця як складова доктрини політичної кримінології. Детермінація політичної злочинності. Характеристика політичних факторів злочинності в Україні. Концептуальні засади протидії політичній злочинності. Заходи деструкції детермінаційного комплексу політичної злочинності. Протидія відтворенню політичних факторів злочинності в Україні.

ТЕМА № 12. «Доктрина кримінології правотворчості»

Поняття та предмет кримінології правотворчості як галузі доктрини. Поняття та типи нормативно-правової детермінації злочинності. Класифікація нормативно-правових криміногенних факторів. Кримінологічна ефективність нормативно-правового акту як показник його ролі в механізмі загальносоціальної профілактики злочинів. Кримінологічна ефективність спеціалізованого нормативно-правового акту як показник його ролі в механізмі дії спеціально-кримінологічних заходів протидії злочинності. Криміногенна безпечність нормативно-правового акту як показник відсутності в ньому нормативно-правових криміногенних факторів, тобто таких його положень, які детермінують чи можуть детермінувати злочинність. Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів і їх проектів як інструмент протидії відтворенню детермінованої позитивним правом злочинності. Науково-методичні засади організації та проведення кримінологічної експертизи. Антикорупційна експертиза як різновид кримінологічної експертизи нормативно-правових актів і їх проектів. Кримінологічний моніторинг ефективності правового регулювання у сфері протидії злочинності.

ТЕМА № 13. «Доктрина пенітенціарної кримінології»

Поняття та предмет пенітенціарної кримінології як галузі доктрини. Феномен пенітенціарної злочинності. Сучасний стан та основні закономірності відтворення пенітенціарної злочинності. Злочинність серед засуджених. Злочинність серед персоналу органів та установ виконання покарань. Детермінація пенітенціарної злочинності. Особистість злочинця-засудженого та злочинця-працівника Державної кримінально-виконавчої служби. Поняття та зміст призонізації. Показники призонізації. Призонізація в механізмі індивідуальної злочинної та саморуйнівної поведінки засуджених. Пенітенціарні та позапенітенціарні фактори детермінації призонізації. Кримінально-субкультурна стигматизація засудженого як чинник його призонізації. Насильство в установах виконання покарань закритого типу як чинник призонізації. Концепція протидії призонізації. Спеціально-кримінологічні та

індивідуальні заходи запобігання та припинення призонізації.

ТЕМА 14. «Доктринальні засади кримінологічної політики»

Кримінологічна доктрина як основа політики у сфері протидії злочинності. Політика у сфері протидії злочинності, кримінологічна політика, кримінально-правова, кримінально-виконавча політика: поняття та взаємовідношення. Кримінологічна політика як система доктрин нерепресивної протидії злочинності та частина державної соціальної політики. Моделі кримінологічної політики. Тоталітарна кримінологічна політика. Ліберально-гуманістична кримінологічна політика. Квазіліберальна кримінологічна політика. Зміст та напрями реалізації ліберально-гуманістичної концепції кримінологічної політики. Стратегія і тактика втілення ліберально-гуманістичної концепції в кримінологічній політиці України.

Програмні результати навчання	ПРН 2. Володіти сучасними методами наукового дослідження; вміти застосовувати їх в процесі вирішення правової проблематики, в тому числі шляхом генерації нових ідей.
	ПРН 6. Вміти використовувати здобутки теорії права, інших правових наук під час здійснення комплексних досліджень, а також розв'язання проблем окремої групи правових відносин.
	ПРН 7. Вміти використовувати міжнародний досвід при вирішенні наукової проблематики; визначати вплив міжнародних правових стандартів під час їх порівняння із вітчизняними.
	ПРН 8. Здійснювати взаємодію із суб'єктами, які не належать до наукової спільноти, задля визначення проблем, що турбують суспільство, а також поширення правових знань і наукових даних.
	ПРН 9. Знати концептуальні засади правотворення, правових регулювання і застосування; способи опрацювання юридичної інформації з метою вирішення правової проблематики.
	ПРН 11. Демонструвати здатність до критичного аналізу чинного законодавства, практики його застосування, розробки проєктів нормативно-правових актів із обґрунтуванням власної позиції щодо необхідності їх прийняття.
	ПРН 12. Вміти самостійно готувати проєкти актів правозастосування у різних сферах професійної діяльності, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

	ПРН 14. Вміти вільно спілкуватись з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, науковою спільнотою, суспільством у цілому, критично осмислювати та оцінювати окремі наукові дослідження із відповідної правової проблематики.
КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзаміні).	
<i>Підсумкові бали навчальної дисципліни = Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем</i>	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	
			„ Безумовно незадовільно ” – теоретичний зміст курсу не освоєно ,

		необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

Орієнтовний перелік питань до екзамену	1. Поняття наукової доктрини. Поняття, зміст та функції доктрини кримінології. 2. Наукові підходи до визначення гносеологічної природи доктрини кримінології. 3. Міждисциплінарний характер доктрини кримінології. 4. Співвідношення доктрини кримінології з правовою доктриною. 5. Категоріальний апарат кримінології як сегмент наукового дискурсу. 6. Доктрина кримінології як джерело кримінологічної практики. 7. Історія розвитку кримінологічної доктрини. Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації генези наукової кримінологічної думки. 8. Доктрина кримінології в контексті матеріалістичної діалектики. 9. Закони та категорії матеріалістичної діалектики і їх інтерпретація в кримінологічній теорії. 10. Положення історичного матеріалізму та їх зв'язок з доктриною кримінології. 11. Метафізичний метод в кримінологічній доктрині. 12. Наукове та релігійне пізнання в кримінологічній теорії.. 13. Синергетика і доктрина кримінології. 14. Екзистенціалізм та феноменологія як методологічні підходи в кримінології. 15. Політико-кримінологічні погляди Аристотеля, Демокріта, Платона, Сократа. 16. Платонівська концепція права народу на повстання («на скасування урядової форми») та її законодавче втілення. 17. Ідея антропоцентризму Протагора та її сучасне осмислення крізь призму завдань кримінологічної науки. 18. Епоха Просвітництва та класична школа кримінального права: логіка загальноцивілізаційного підйому та її вплив на доктрину кримінології. 19. Кримінологічні ідеї у працях К. А. Гельвеція, Дж. Говарда, П. Гольбаха, Г. Гроція. 20. Кримінологічні погляди Ч. Беккарія. 21. Кримінологічні погляди І. Бентама, Дж. Локка, Ш.-Л. Монтеск'є. 22. Кримінологічні погляди Ж.-Ж. Руссо, С. Пуфендорфа, Б.

Спінози.

23. Позитивізм в кримінології. Психологічний, соціологічний, антропологічний позитивізм та їх вплив на кримінологічні концепції.

24. Статистичні дослідження злочинності А. Геррі та А. Кетле.

25. Кримінологічні погляди Г. Тарда.

26. Пояснення генези злочинної поведінки у працях Й. Брейера, З. Фрейда, К. Юнга.

27. Кримінологічна спадщина Р. Гарофало, Ф. Граматика, Ч. Ломброзо, Б. Скіннера, та Е. Феррі.

28. Теорія небезпечного стану Ж. Пінаталя.

29. Концепції розумової відсталості злочинців (Г. Годдард), конституційної схильності до злочину (М. Шлапп, Е. Хуттон).

30. Закономірності розвитку соціологічного позитивізму в кримінології.

31. Загальне поняття кримінальної детермінації. Види зв'язків між явищами.

32. Теорія аномії (Е. Дюркгейм, Р. Мертон) та її інтерпретація в доктрині кримінології.

33. Теорія соціальної диференціації, інтеракції (Е. Сазерленд) та її інтерпретація в доктрині кримінології.

34. Теорія стигматизації (Г. Беккер, Е. Лемерт, Дж. Г. Мід Ф. Танненбаум) та її інтерпретація в доктрині кримінології.

35. Теорія конфлікту культур (Т. Селлін) та її інтерпретація в доктрині кримінології.

36. Теорія «розбитих вікон» (Дж. Келлінг, Дж. Уилсон) та її інтерпретація в доктрині кримінології.

37. Кримінологічні погляди вітчизняних дореволюційних вчених (М. Генрет, А. А. Жижиленко, С. В. Познишев).

38. Ідеологічні засади радянської кримінологічної думки.

39. Статистичний, системний, інституційний, конструктивістський, синтетичний підходи до розуміння злочинності.

40. Злочинність і глобалізація.

41. Злочинність і глокалізація.

42. Поняття та методологічні засади вивчення детермінації злочинності.

43. Основні принципи та закони діалектичного детермінізму у їх застосування до кримінологічних проблем.

44. Самодетермінація злочинності: поняття, зміст та методологія дослідження.

45. Механізм криміногенної детермінації

46. Доктринальні підходи до вивчення особистості злочинця.

47. Антисупільна спрямованість особистості злочинця та її рівні

48. Соціальна дезорганізація, соціально-психологічне відчуження, схильність до однотипної злочинної поведінки як узагальнені риси особистості злочинця.
49. Комплекс сваволі та ілюзій як джерело антисупільних якостей особистості (концепція О. М. Костенка).
50. Поняття та природа механізму індивідуальної злочинної поведінки.
51. Доктринальні підходи до визначення елементів механізму індивідуальної злочинної поведінки.
52. Мотив та мотивація злочинної поведінки.
53. Мотивація вольових, імпульсивних та звичних злочинів.
54. Основні мотиви злочинної поведінки: самоствердження (самоактуалізація), захисні, замісні, ігрові мотиви, мотиви самовиправдання.
55. Посткримінальна поведінка: поняття, сутність, зміст та її роль в циклічності злочинної активності.
56. Принцип відображення (концепція О. М. Костенка) у пояснення генези кримінальної активності.
57. Раціональна та емоційна форми відображення в етіології злочинної поведінки.
58. Кримінологічна віктимологія. Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації.
59. Загальна теорія протидії злочинності як складова доктрини кримінології: історія та сучасність.
60. Складові загальної теорії протидії злочинності.
61. Система заходів впливу на злочинність.
62. Рівні протидії злочинності.
63. Управління протидією злочинності.
64. Кримінологічне прогнозування та планування як методи управління в системі профілактики злочинів.
65. Види кримінологічних прогнозів, методика кримінологічного прогнозування.
66. Види кримінологічних планів. Кримінологічне програмування.
67. Окремі теорії протидії злочинності як елементи доктрини кримінології.
68. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності: загальні положення.
69. Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки.
70. Теоретичні засади соціально-правового механізму протидії злочинності.
71. Політична кримінологія як галузь доктрини: поняття, предмет, задачі і функції.
72. Вітчизняний та зарубіжний досвід політико-кримінологічних досліджень.

	73. Методологія дослідження політико-кримінологічних проблем. 74. Криміногенність політики: загальнотеоретична характеристика. 75. Концепція політичного злочину. 76. Поняття та природа політичного злочину. 77. Класифікація політичних злочинів. 78. Національний (внутрішньодержавний) та міжнародний виміри оцінок політичних злочинів. 79. Нюрнберзька та римська концепції міжнародних політичних злочинів. 80. Феномен політичної злочинності: поняття та природа. 81. Політичне переслідування як політико-кримінальний феномен. 82. Політичні репресії та терор як політико-кримінальні феномени. 83. Особистість політичного злочинця як складова доктрини політичної кримінології. 84. Детермінація політичної злочинності. 85. Концептуальні засади протидії політичній злочинності. 86. Поняття та предмет кримінології правотворчості як галузі доктрини. 87. Поняття та типи нормативно-правової детермінації злочинності. 88. Класифікація нормативно-правових криміногенних факторів. 89. Кримінологічна ефективність нормативно-правового акту як показник його ролі в механізмі загальносоціальної профілактики злочинів. 90. Кримінологічна ефективність спеціалізованого нормативно-правового акту як показник його ролі в механізмі дії спеціально-кримінологічних заходів протидії злочинності. 91. Криміногенна безпечність нормативно-правового акту як показник відсутності в ньому нормативно-правових криміногенних факторів. 92. Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів і їх проектів як інструмент протидії відтворенню детермінованої позитивним правом злочинності. 93. Науково-методичні засади організації та проведення кримінологічної експертизи нормативно-правових актів і їх проектів. 94. Антикорупційна експертиза як різновид кримінологічної експертизи нормативно-правових актів і їх проектів. 95. Кримінологічний моніторинг ефективності правового регулювання у сфері протидії злочинності.

	96. Поняття та предмет пенітенціарної кримінології як галузі доктрини. 97. Феномен пенітенціарної злочинності: поняття та природа. 98. Детермінація пенітенціарної злочинності. 99. Поняття та зміст призонізації. 100. Показники призонізації. 101. Призонізація в механізмі індивідуальної злочинної та саморуйнівної поведінки засуджених. 102. Пенітенціарні та позапенітенціарні фактори детермінації призонізації. 103. Кримінально-субкультурна стигматизація засудженого як чинник його призонізації. 104. Концепція протидії призонізації. 105. Кримінологічна політика як система доктрин нерепресивної протидії злочинності та частина державної соціальної політики. 106. Моделі кримінологічної політики. 107. Ліберально-гуманістична кримінологічна політика: зміст та напрями реалізації. 108. Стратегія і тактика втілення ліберально-гуманістичної концепції в кримінологічній політиці України.

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в мережі Інтернеті

3.1. Нормативні акти:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України: прийнятий 5 квітня 2001р. №2341-III: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення, прийнятий 7 грудня 1984 р. № 8073 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Кримінальний процесуальний Кодекс України, прийнятий 13 квітня 2012 № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. № 1835-III // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 40. - Ст. 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>
6. Про запобігання та протидію домашньому насильству Закон України: від 15.11.2001 р., № 2789-III // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 10. – Ст. 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14#Text>
7. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січ. 1995 р. № 20/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – Ст. 35. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними : Закон України від 15 лют. 1995 р. № 62/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – Ст. 62.// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3341-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>
10. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР // Відомості Верховної Ради України , 1994, N 52, ст.455 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Про національну поліцію : Закон України від 2 червня 2015 р. № 580-VIII // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
12. Про пробацію: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 160-VIII // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-19>.
13. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:Указ Президента України від 20.5.2015 р. №276 [Електронний ресурс]. // Офіційний вісник України.-2015.-№41.-Ст.1267.- // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>

3.2.Основна література:

1. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів: за заг. ред. О. М. Литвинова. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. -588 с.
2. Кримінологія. Загальна частина : навчальний посібник / Кол. авторів: Блага А. Б., Богатирьов І. Г., Давиденко Л. М. та ін.; за заг. ред.. О. М. Бандурки. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2011.
3. Кримінологія. Особлива частина: навчальний посібник / Кол. авторів: Блага А. Б., Васильєв А.А., Давиденко Л.М. та ін.: за заг. ред. О. М.Литвинова; наук. ред. серії О. М. Бандурка. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2011.
4. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник [для студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів] / В. В. Голіна, О. Г. Кальман, О. В. Лисодєд ;– Х. : Право, 2014.
5. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3-х кн. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007-2008.
6. Курс кримінології: підручник: Загальна частина.: підручник. У 2 кн. Кн. 1./ О.М. Джужа, П.П.Михайличенко, О.Г.Кулик та ін. / за загал. ред.О.М.Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2002.
7. Курс кримінології: підручник: Особлива частина: підручник. У 2 кн. Кн.2. / М.В.Корнієнко, Б.В.Романюк, І.М.Мельник та ін. / за загал. ред.О.М.Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001.

3.3.Додаткова література:

1. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М., Третякова Т. А. Стислий словник кримінологічних термінів: Навч. посібник / За заг. ред. О. М. Джужа. - К.,

1999.

2. Кальман А.Г., Христич И.А. Понятийный аппарат современной криминологии. Терминологический словарь. Под общей ред. член-корреспондента АПрН Украины, д.ю.н., проф. Голины В.В.- Х., Изд-во ООО ТО "Гимназия", 2005.
3. Бандурка А.М., Бандурка А.А. Зарубежная криминология: история и современность: монография. – Х.: НУВС, 2008
4. Канібер Ю.М. Кримінологічна діяльність: ознаки, види, взаємозв'язки// Вісник Кримінологічної асоціації України: матеріали Всеукраїнської наук.-практ.конференції, присвяченої 20-річчю заснування кафедри кримінального права та кримінології ХНУВС 12 травня 2012 року «Актуальні сучасні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції»/ МВС України; ХНУВС; Кримінологічна асоціація України .- Том 1.- Х.: Золота миля, 2012. – С.88-94.
5. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини): Навч. посіб. // За заг. ред. О. М. Джужи. — К., 2002.
6. Бандурка А. М. О власти и преступности / А. М. Бандурка. – Х. : Золотая миля, 2012. – 389 с.
7. Батиргарєєва В. С. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток української кримінології / В. С. Батиргарєєва // Вісника Асоціації кримінального права України. – 2014. – № 1 (2). – С. 209–227.
8. Білокінь С. І. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917–1941 рр.) : Джерелознавче дослідження / С. І. Білоконь. – Дрогобич : «Коло», 2013. – 1066 с.
9. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
10. Блажівський Є. М. Моніторинг протидії злочинності в Україні : монографія / Є. М. Блажівський. – Х. : Золота миля, 2013. – 372 с.
11. Василевич В. В. Щодо основних принципів кримінологічної політики України / В. В. Василевич // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : Тези доповідей наук.-теор.конф. (м. Київ, 20 березня 2014 року) / Ред. кол. В. В. Коваленко, В. В. Черней, О. М. Джужа, В. В. Василевич та ін. – К. : Національна акад. внутр. справ, 2014. – С. 46–52.
12. Глушков В. О. Геополітико-правові проблеми створення зони антитерористичної безпеки у Чорноморському регіоні / В. О. Глушков // Актуальні проблеми політики. – 2004. – № 20. – С. 60–71.
13. Голіна В. В. Кримінологічна політика в Україні : деякі теоретико-прикладні проблеми / В. В. Голіна // Вісник Академії правових наук України. – 2008. – № 2 (53). – С. 182–190.
14. Голіна В. В. Кримінологічна політика держави : концептуальні положення та основні принципи її формування / В. В. Голіна, С. Ю. Лукашевич // Питання боротьби зі злочинністю. – 2008. – Вип. 16. – С. 36–48.
15. Голіна В. В. Кримінологічна політика України як ресурс у протидії злочинності (реалії і можливості) / В. В. Голіна // Вісник Національної

- академії правових наук України. – 2013. – № 2 (73). – С. 193–201.
16. Голіна В. В. Кримінологічна політика держави : сутність та передумови її формування / В. В. Голіна, М. Г. Колодяжний // Питання боротьби зі злочинністю. – 2012. – Вип. 23. – С. 53–63.
 17. Грачев А. С. Политический терроризм : корни проблемы / А. С. Грачев. – М. : Знание, 1982. – 64 с.
 18. Грачев А. С. Политический экстремизм / А. С. Грачев. – М. : Мысль, 1986. – 269 с.
 19. Гроций Г. О праве войны и мира / Г. Гроций ; пер. А. Л. Сакетти. – М. : Ладомир, 1994. – 868 с.
 20. Дикаев С. У. Вековые конфликты и современные проблемы терроризма (правовой и политико-криминологический анализ) : монография / С. У. Дикаев. – Уфа : ОН и РИО Уфимского юридического института МВД России, 2003. – 227 с.
 21. Донбас в етнополітичному вимірі : монографія / О. Я. Калакура, Л. О. Ковач, В. О. Котигоренко та ін. – К. : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – 584 с.
 22. Захаров Є. Ю. Засудження злочинів комуністичного режиму СРСР / Є. Ю. Захаров ; Харківська правозахисна група. – Х. : Права людини, 2013. – 320 с.
 23. Зелинская Н. А. Политические преступления в системе международной преступности : монография / Н. А. Зелинская. – Одесса : ФЕНІКС, 2003. – 400 с.
 24. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства : генеза та сучасність : монографія / Ю. Ю. Калиновський. – Х. : Право, 2008. – 288 с.
 25. Коршунов В. О. Політичний тероризм : інформаційні методи боротьби : дис... канд. політ. наук : 23.00.02. / Коршунов Віталій Олегович ; Дніпропетровський національний університет. – Дніпропетровськ, 2008. – 210 с.
 26. Костенко А. Н. Криминальный произвол (социопсихология воли и сознания преступника) / А. Н. Костенко. – К. : Наукова думка, 1990. – 147 с.
 27. Костенко О. М. Культура і закон – у протидії злу / О. М. Костенко. – К. : Атіка, 2008. – 352 с.
 28. Костенко О. М. Модернізація доктрини сучасної кримінології у парадигмі соціального натуралізму / О. М. Костенко // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2014. – № 2. – С. 190–208.
 29. Кохан Г. В. Явище політичної корупції : теоретико-методологічний аналіз : монографія / Г. В. Кохан. – К. : НІСД, 2013. – 232 с.
 30. Крауз-Мозер Б. Теории политики. Методологические принципы / Пер. с польск. И. А. Руденко. – Х. : Изд-во Гуманитарный Центр, 2008. – 256 с.
 31. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї : Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2010. – 576 с.
 32. Литвак О. М. Держава і злочинність : монографія / О. М. Литвак. – К. : Атіка, 2004. – 304 с.
 33. Литвак О. М. Державний вплив на злочинність : кримінологічно-правове

- дослідження / О. М. Литвак. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 280 с.
34. Литвинов О. М. Про концепцію правового економізму Ричарда Познера (філософсько-культурологічне роздумування на тлі деяких проблем сучасної України) / О. М. Литвинов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2012. – Вип. 1 (58). – С. 5–18.
35. Маляр Г. В. Проблема політичної злочинності в зарубіжній кримінології : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Маляр Ганна Василівна ; Київський міжнародний університет. – К., 2010. – 218 с.
36. Миронюк Д. М. Кримінологічний моніторинг ефективності правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Миронюк Дмитро Миколайович ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2014. – 227 с.
37. Оборотов Ю. М. Традиції та новації в правовому розвитку : загальнотеоретичні аспекти : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Оборотов Юрій Миколайович ; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2003. – 379 с.
38. Орлов Ю. В. Кримінологія правотворчості : обґрунтування та концептуальні засади розвитку / Ю. В. Орлов // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2011. – №1. – С. 95–101.
39. Орлов Ю. В. Геополітичні фактори злочинності в Україні / Ю. В. Орлов // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2012. – № 1034. – С. 226–229.
40. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності / Ю. В. Орлов // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2015. – № 1 (9) : збірник наукових праць [редкол. О. М. Бандурка (голов. ред.) та ін.]. – Х. : ХНУВС, 2015. – С. 224–236
41. Орлов Ю. В. Кримінологічна неефективність нормативно-правових актів : поняття та критерії / Ю. В. Орлов // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 570–576 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11ojvptk.pdf>
42. Орлов Ю. В. Наукові засади формування стратегій інтеграції політичної системи та протидії злочинності / Ю. В. Орлов // Право і безпека. – 2014. – № 2 (53). – С. 124–130.
43. Панаріна Н. В. Право як нормативна основа формування правопорядку: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Наталія Володимирівна Панаріна ; Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого. – Х., 2007. – 202 с.
44. Перепелиця Д. І. Призонізація в механізмі криміногенної детермінації : характеристика та протидія : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Перепелиця Дмитро Іванович ; Харківський національний університет внутрішніх справ, 2014. – 214 с.
45. Платон. ДIALOGИ ПЛАТОНА. Государство / Платон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psylib.ukrweb.net/books/plato01/26gos01.htm>
46. Платон. ДIALOGИ ПЛАТОНА. Законы / Платон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psylib.ukrweb.net/books/plato01/30zak01.htm>
47. Платон. Диалоги Платона. Горгий / Платон [Електронний ресурс]. – Режим

- доступу : <http://psylib.ukrweb.net/books/plato01/16gorgi.htm>
48. Платон. Диалоги Платона. Политик / Платон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psylib.ukrweb.net/books/plato01/29polit.htm>
49. Поклад В. І. Луганський сепаратизм глазами луганского социолога / В. І. Поклад // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Вип. 250. – Т. 262. Філософія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – С. 103–105.
50. Попович М. Д. Антропоцентризм і гуманізм : минуле та сьогодення / М. Д. Попович // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : Наук. вісник : зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Українська АН. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 40 (10). – С. 250–257.
51. Попович В. М. Економіко-кримінологічна теорія детінізації економіки : монографія / В. М. Попович. – Ірпінь : НВЦ АДПСУ, 2001. – 524 с.
52. Рущенко І. П. Соціологія злочинності : монографія / І. П. Рущенко. – Х. : Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. – 546 с.
53. Сердюк О. В. Корупціогенність законодавства : проблеми виявлення корупційних ризиків в проектах нормативних актів / О. В. Сердюк // Збірник тез лекцій з питань нормопроєктування. – К. : Міністерство юстиції України. Центр правової реформи і законопроектних робіт, 2005. – С. 121–130.
54. Спиноза Б. Избранные произведения : в 2-х т. – Т. 1 / Б. Спиноза. – М. : Политиздат, 1957. – 631 с.
55. Циппеліус Р. Юридична методологія / Р. Циппеліус. – К. : Видавництво «Реферат», 2004. – 176 с.

3.4. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>
9. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com/>
10. Юридична бібліотека <http://pravo.biz.ua/>
11. Офіційний сайт Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України: <http://www.ivpz.org>

